A.° 1854. N.° 4.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

Donderdag den 5 Januarij.

OPGAVEN
BIJ DEN
BURGERLIJKEN STAND TE ROTTERDAM,
gedurende het jaar 1853.

OVERLEDENEN:

MAANDEN.	MANNEN.	VROUWEN.	KINDEREN.	TE ZAMEN.
Januarij	51	68	228	347
Februarij	49	70	174	293
Maart	48	63	163	274
April	49	67	132	248
Mei	46	57	131	234
Junij	39	54	116	209
Julij	47	52	133	232
Augustus	58	54	129	241
September	285	303	385	973
October	93	116	152	361
November	68	57	126	251
December	57	104	148	309
Totaal	890	1065	2017	3972

Ouderdom der Overledenen:

Beneden het jaar	990
Van 1 tot 5 jaren	774
» 5 » 10 »	163
» 10 » 16 »	90
» 16 » 20 »	70
» 20 » 25 »	111
» 25 » 30 »	136
» 30 » 35 »	166
» 35 » 40 »	162
» 40 » 45 »	143
» 45 » 50 »	153
» 50 » 56 »	186
» 56 » 59 »	98
» 59 » 65 »	174
» 65 » 69 »	135
» 69 » 75 »	171
» 75 » 81 »	139
» 81 » 85 »	56
» 85 » 90 »	42
» 90 » 95 »	11
» 95 » 100 »	2
te zamen	3972.

In dezen staat zijn niet begrepen 226 levenloos aangegeven kinderen.

GEBORENEN:

Zonen 1898
Dochters 1726

totaal 3624.

Waarvan 42 tweelingsgeboorten.

GEHUWDEN:

In het afgeloopen jaar zijn 821 paren gehuwd.

ECHTSCHEIDINGEN:

In het afgeloopen jaar hebben 9 echtscheidingen plaats gehad.

Geboorte 3624
Sterfte.. 3972

dus 348 meer gestorven dan geboren.

Het getal der **Overledenen** is geweest:

In den jare 1851 .... 2582.
» » » 1852 .... 2848.
» » » 1853 .... 3972.

Geborenen:

» » » 1851 .... 3591.
» » » 1852 .... 3644.
» » » 1853 .... 3624.

Gehuwden:

» » » 1851 .... 937 } paren.
» » » 1852 .... 859 }
» » » 1853 .... 821 }

— In de gemeente Kralingen zijn in 1853 geboren: 93 zonen en 82 dochters, te zamen 175 kinderen, waaronder 4 paren tweelingen; overleden: 68 van het mannelijk en 59 van het vrouwelijk geslacht, te zamen 127 personen, waaronder 6 als levenloos aangegeven; gehuwd 31 paren; geene echtscheidingen.

— Opgave van het aantal geboorten, sterfgevallen enz. in de onderstaande plaatsen in ons Vaderland, gedurende het jaar 1853:

	Geb.	Overl.	Huwel.	Echtsch.
Amsterdam	8686	6721	2021	25
Delfshaven	144	140	29	—
Deventer	591	406	129	—
Steenwijk	133	83	27	—
Zaandam	447	347	97	1

BUITENLAND.

PARIJS den 1 januarij.

Het officiële blad behelst de volgende mededeeling: „Het tweede jaar van het nieuwe Keizerrijk vangt aan met eene gebeurtenis, die in de geschiedenis van het Fransche zeewezen zal opgeteekend blijven. De dijk van Cherburg is den 31 december 1853 geheel voltooid en gaat met den 1 januarij dezes jaars over in gewoon onderhoud. Dit reusachtige werk is aangevangen in 1783; het werd geschorst onder den revolutie-storm, en onder het eerste Keizerrijk weder opgevat; het stond weder stil zoolang de restauratie-regering duurde; thans eindelijk is het voltooid, na 70 jaren wachtens en 41 jaren arbeidens. Lang had men aan het tot stand komen van dat werk getwijfeld; verschrikkelijke tegenspoeden konden op zekere tijdstippen doen vreezen, dat de zege aan de zee zou blijven in dezen heeten strijd tegen de koenste pogingen en werken van 's menschen genie; thans kan die bezorgdheid geheel ter zijde gesteld worden, en er blijft niets meer te doen dan aan het werk van vier menschengeslachten zijn beslag te geven. De dijk van Cherburg is ontworpen door den beroemden *Vauban*, die begreep hoe noodig het voor ons zeewezen was, in het Kanaal eene voor de grootste oorlogschepen toegankelijke haven te hebben. Na onderscheidene proefnemingen is de dijk gevestigd op omtrent 4000 meters van den ingang der handelshaven; hij is 3700 meters lang (de breekwater van Plymouth slechts 1800 meters), en rijst meer dan 20 meters boven den bodem der zee. Twee duizend kunstmatig zamengestelde blokken, elk van 20 kubiek ellen, en 44,000 kilogrammen wegende, beschermen de grondslagen der buitenhoofden tegen de golven. De 21 laatste jaren, in welke aan dit bewonderingswaardig werk gearbeid is, zijn uitsluitend besteed tot het bouwen van den gemetselden muur, die zich 10 meters en 50 duimen verheft boven het peil van laag getijde, en van den voet der hoofden van de beide uithoeken van twee der forten. De voor dit werk uitgegeven sommen van 1783 tot den aanvang dezes jaars zullen 67,300,000 francs bedragen. De wet van 25 junij 1841 had voor de voltooijing van den dijk een buitengewoon crediet van 18 millioen gegeven; hierop is door een zuinig bestuur nagenoeg 1,500,000 francs bespaard. Eene voor de scheepvaart vroeger hoogst gevaarlijke baai levert alzoo thans eene veilige wijkplaats op voor de grootste schepen in de hevigste stormen, en Frankrijks vloten zouden er des noods beschutting vinden tegen de zee en tegen den vijand; tevens is het eene schuilplaats voor de handelsscheepvaart van alle volkeren. Frankrijk mag dus trotsch zijn op dit werk zonder weerga in de oude en in de nieuwe geschiedenis, hetwelk, door *Vauban* aangevangen zijnde en het merk van het genie van keizer *Napoleon I* dragende, voltooid is door Z. M. *Napoleon III*."

— Bij decreet van 1 dezer worden verschillende verbeteringen in de dienst van het lager onderwijs verordend, waartoe de volgende bepalingen behooren: niemand zal tot vast gemeenteonderwijzer kunnen benoemd worden, die niet gedurende minstens drie jaren als hulponderwijzer in eene school is werkzaam geweest. De hulponderwijzers kunnen met het bestuur der openbare scholen in gemeenten van minder dan 500 zielen belast worden en vervangen de gemeenteonderwijzers in geval deze belet worden hun werk te verrigten. Het minimum van het jaargeld is, in al deze gevallen, 500 francs voor de 1ste en 400 francs voor de 2de klasse. Aan de gemeenteonderwijzers kan eene buitengewone toelage voor goede diensten verleend worden, waardoor hunne inkomsten van de school, die bij de wet van 1850 op het minimum van 600 francs gesteld zijn, na vijf jaren tot 700 en na tien jaren tot 800 francs kunnen opklimmen. Deze buitengewone toelage kan echter slechts aan een op de tien zoodanige onderwijzers worden verleend.

De meisjesscholen, zoo wel kost- als dagscholen, zijn in twee klassen verdeeld. De acte van bekwaamheid kan, na afgelegd examen, alleen aan personen welke 18 jaren oud zijn worden afgegeven. Onderwijzeressen kunnen met het bestuur van openbare gemeentescholen, waar kinderen van beider seksen worden opgenomen, belast worden, wanneer die scholen niet meer dan veertig kinderen bevatten. Zij hebben hetzelfde regt op woning en jaargeld als de bovengenoemde onderwijzers.

Alle gemeente- of bijzondere meisjesscholen, door burgerlijke of godsdienstige instellingen opgerigt, het zij al dan niet tot eene kloosterorde behoorende, zijn aan het onderzoek en toezigt, bij de wet van 1850 vastgesteld, onderworpen. De bestuurder der school noodigt, des vereischt, dames tot dat onderzoek uit. Dat der door geestelijke zusters gehouden scholen zal aan door den Minister, op voordragt der bisschoppen, benoemde geestelijken worden toevertrouwd. De rapporten worden onmiddellijk den Minister toegezonden. — Bij het einde van elk schooljaar bepaalt de prefect het getal scholieren dat kosteloos in de openbare scholen moet worden opgenomen. De leerlingen worden alleen opgenomen op vertoon van een door den maire afgegeven biljet.

— De municipale commissie van Parijs heeft eergisteren, in eene buitengewone vergadering, uit aanmerking van de verhooging der huren, besloten dat de woningen beneden de 250 francs huur voortaan vrij zullen zijn van personele belasting, welke vrijdom zich tot hiertoe tot woningen van beneden de 200 francs huur bepaalde.

KEULEN den 3 januarij.

De gemeenschap langs den Rijnspoorweg is in zoo ver hersteld dat de treinen op de gewone wijze tusschen hier en Luik rijden, maar tusschen daar, Mechelen en Ostende is de dienst nog gestremd. Ook de baan tusschen Bonn en Keulen is voor het tegenwoordige vrij, doch op de Keulsch-Mindener baan heeft men nog met hindernissen te worstelen.

Van Kaiserswerth wordt gemeld dat zich aan de monding van de Schwarzbach eene zeer uitgestrekte ijsschol in het midden van den Rijn heeft vastgezet, aan wier beide zijden de stroom voorbij drijft.

— Eenige dagen geleden gaf de Hertogin-Weduwe van Orleans eene groote jagtpartij op het voor hare Zonen gepacht landgoed nabij Eisenach. Behalve de personen van haar huis en een aantal jagtlievende jeugdige stadbewoners, waren vele bewoners der naburige dorpen tot bijwoning van dit vermaak uitgenoodigd. Na den afloop der jagt bereidde de Hertogin eigenhandig warme dranken en reikte die in persoon rond. De vrolijk geworden boeren bragten verscheiden regt naïve toasten uit.

— Volgens schrijven uit Petersburg, heeft de uitwisseling van het of- en defensief tractaat met den Shah van Perzië den 18 december plaats gehad.

— Men kent nu de actestukken van het proces wegens hoog verraad, door den Vladika van Montenegro tegen eenige zijner naaste bloedverwanten gevoerd, waaruit blijkt dat het hoofddoel der zamenzwering geweest is omverwerping der bestaande Regering, vrijmaking van Russisch oppergezag en het verwerven van een Fransch protectoraat. Voorts schijnt het uit die stukken duidelijk te worden dat de Fransche Regering zich sedert eenigen tijd een vrij belangrijken invloed in Montenegro heeft weten te verwerven.

— Rijnhoogte te Keulen 1 dezer 2 duim beneden het 0 punt van Keulsch peil (4 duim boven het 0 punt van het Rijnlandsch peil), en den 2 dezer 5 duim Keulsch peil (10 duim Rijnlandsch).

BINNENLAND.

's GRAVENHAGE den 3 januarij.

Bij besluit van 2 dezer heeft Z. M. goedgevonden de benoeming van den burgemeester van Sevenum, *P. S. Everts*, tot secretaris dier gemeente, met Zijne goedkeuring te bekrachtigen.

Bij Zr. Ms. besluit van den 29sten ll. is de heer *A. Goldberg* erkend als consul van Nieuw-Grenada te Amsterdam.

Bij Koninklijk besluit van den 30sten ll. is de titel van onder-inspecteur van het loodswezen, de betonning, de bebakening en de verlichting, in de onderscheiden districten, veranderd in dien van inspecteur, en aan den luitenant ter zee der 1ste klasse titulair *A. E. Thierens*, belast met de inspectie van het loodswezen enz. in het 5de district, zoo mede aan den luitenant ter zee der 1ste klasse titulair *A. van Rhijn*, belast met de opname der zeegaten en vaarwateren van het Rijk, toegekend de titulaire rang van kapitein-luitenant ter zee.

— Het *Staatsblad* n.° 154 bevat een Koninklijk besluit van 26 december 1853, houdende, dat in bijzondere gevallen de functien van bode van den schuttersraad door den kommandant kunnen worden opgedragen aan een onderofficier, korporaal of schutter.

— Bij beschikking van den 29sten ll. heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken, daartoe door den Koning gemagtigd, op hun verzoek, eervol ontslag verleend aan de leden der Commissie voor de zaken van den Rijkstelegraaf, onder dankbetuiging voor de gewigtige diensten, door hen in die betrekking bewezen, en is voor het vervolg bepaald dat de Inspecteur van den Waterstaat in algemeene dienst zal worden gehoord nopens zaken die de telegrafie in het algemeen of den aanleg en het onderhoud van den Rijkstelegraaf betreffen; dat de briefwisseling over het beheer van den Rijkstelegraaf, die tot nog toe met de Commissie plaats had, met den 1 dezer gevoerd zal worden met het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, onder het opschrift „Rijkstelegraaf", en dat de correspondentie over ondergeschikte onderwerpen die het beheer van den Rijkstelegraaf in het algemeen, en bijzonder het rekenpligtig beheer betreffen, opgedragen is aan een hoofdambtenaar van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

— Ter kennis van de belanghebbenden is gebragt dat de commissie uit de heeren gouvernements-solliciteurs te 's Gravenhage, benoemd ingevolge art. 19 van het Koninklijk besluit van den 5 september 1823 (*Staatsblad* n°. 39), over den jare 1854 uit de heeren *J. H. Gaade*, *A. F. de Bas* en mr. *J. G. A. Clant* zal zijn te zamen gesteld.

— In de zitting van den Hoogen Raad, burgerlijke kamer, van den 28sten ll., heeft de advocaat-generaal *Deketh* conclusie genomen in zake den procureur-generaal bij den Hoogen Raad, die op uitdrukkelijk verlangen der Regering, welke deze kwestie door het hoogste regterlijke collegie wenscht uitgemaakt te zien, zich in cassatie had voorzien tegen een vonnis der Arrondissements-Regtbank te Haarlem, waarbij die Regtbank geweigerd had over te gaan tot de beëediging van een makelaar, op grond, dat hij door burgemeester en wethouders van Wormerveer als zoodanig was aangesteld, terwijl de Regtbank meende dat die benoeming door den gemeenteraad zelven had behooren plaats te hebben. De advocaat-generaal beweerde, dat bij dit vonnis geschonden was art. 62 W. K., en verwees tot bekorting van zijne rede op

de vertoogen, geplaatst in het *Regtsgeleerde Bijblad*, deel 7, pag. 298, 417 en 738. Hij was van gevoelen, dat het kennelijk doel van art. 62 W. K. geweest was om die aanstelling, als onder de Fransche wet aan het hoofd van den Staat toegekend, aan burgemeester en wethouders op te dragen; dat wel in de reglementen op het bestuur der steden en van de gemeenten ten platten lande geene definitie van de woorden „plaatselijk bestuur" aanwezig is, maar daaruit niet volgt, dat onder die uitdrukking moet worden verstaan de geheele gemeenteraad, maar wel degelijk burgemeester en wethouders, als met het dagelijksch bestuur belast; dat, indien het de bedoeling van den wetgever geweest ware, die benoeming aan den gemeenteraad op te dragen, dit wel uitdrukkelijk in de gemeente-wet zoude te lezen zijn, daar wel in art. 145 aan den gemeenteraad is opgedragen de benoeming van gemeente-ambtenaren en bedienden, maar makelaars daaronder niet kunnen worden gerangschikt. De advocaat-generaal deelde ook geheel het gevoelen van de commissie uit den gemeenteraad van Amsterdam, nopens deze questie eenigen tijd geleden uitgebragt, en van den vorigen Minister van Binnenlandsche Zaken, omtrent de toepassing, gegeven aan art. 126 der gemeente-wet. Naar het oordeel van den advokaat-generaal, was de Regtbank van Haarlem ook niet bevoegd geweest, die questie te beslissen, daar zij alleen had moeten beëedigen en niet had uit te maken of de aanstelling wettig was, daar burgemeester en wethouders moeten beschouwd worden als een deel van de administratieve staatsmagt, zoo als dit ook was aangenomen in de conclusie van den gewezen advocaat-generaal *de Bosch Kemper*, te vinden in het *Regtsgeleerd Bijblad* van 1845, p. 739. De Regtbank had zich dus een regt aangematigd, dat zij niet bezat, en daardoor dus overschrijding van regtsmagt gepleegd. Op grond van dit een en ander concludeerde de advocaat-generaal tot vernietiging van het beklaagde vonnis, in het belang der wet. De uitspraak is bepaald op 20 dezer.

— Gedurende het jaar 1852 zijn aan 139 schepen, metende 14,932 lasten, voor de eerste maal zeebrieven uitgereikt, en wel aan 31 barken, 8 brikken, 29 schooners, 37 galjooten, 23 koffen, 6 tjalken, 2 sloepen, 1 kotter en 2 stoombooten, en gedurende het jaar 1853 aan 183 schepen, metende 21,713 lasten, waarvan 2 fregatten, 44 barken, 11 brikken, 36 schooners, 39 galjooten, 18 koffen, 19 tjalken, 1 smak, 1 praamschip, 1 pleitschip, 2 hoekerschepen, 4 pinkschepen, 3 bomschepen en 2 stoombooten.

— In den Koninklijken Franschen schouwburg alhier zal op donderdag den 5 dezer ten tooneele worden gevoerd: de vaudeville *Une mauvaise nuit est bientôt passée;* voorafgegaan door de opera-comique *le Barbier de Séville.*

Staten-Generaal.

Bij de beraadslagingen over het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1854, in de zitting der Eerste Kamer van den 22sten ll., heeft de heer *A. van Rijckevorsel* Hz., na over het lager onderwijs te hebben gesproken, het volgende in het midden gebragt omtrent de premien aan de visscherij toegekend:

„Ik heb nog een ander onderwerp te behandelen van geheel verschillenden aard: het betreft de premien aan de visscherij toegekend, die reeds aanvankelijk zijn verminderd en waaromtrent ik in het verslag dezer Kamer lees:

„Verscheidene leden gaven hun verlangen te kennen, dat de reglementaire wetgeving op de uitoefening der visscherij weldra eene bepaalde herziening zou ondergaan. Eenige leden hadden met leedwezen gezien, dat de Regering niet is voortgegaan met de trapsgewijze vermindering van de premien tot aanmoediging van dezen tak van nijverheid. Anderen verlangden de geheele opheffing, zoowel van deze premien, als van elke belemmering in de vrije uitoefening der vischvangst."

Daarop is door den Minister van Binnenlandsche Zaken geantwoord:

„De Regering is overtuigd van de noodzakelijkheid, dat de reglementaire wetgeving op de uitoefening der visscherij weldra eene bepaalde herziening onderga. Het uiteenloopend oordeel over de wijze waarop die herziening moet plaats hebben, uit de ingewonnen adviezen blijkbaar, heeft echter belet met deze zaak den voortgang te maken, dien de Regering zou gewenscht hebben.

„Terwijl genoegzaam zeker te voorzien was, dat eene nieuwe wetgeving op de visscherijen niet tot stand zou kunnen komen vóór het tijdstip waarop de schepen voor de groote visscherij worden uitgerust, achtte de Regering zich bezwaard de premien verder te verminderen. De opheffing en ook de verdere vermindering der premien staat, naar het oordeel der Regering, in te naauw verband tot de beperkende bepalingen die het visschersbedrijf beheerschen, dan dat het raadzaam zoude zijn deze onderwerpen afgescheiden te behandelen."

Ik begin met te zeggen, dat ik geen voorstander ben noch van premien, noch van beperkende bepalingen. Ik zal dit laatste nader ontwikkelen. Wat de premien betreft, zoo beschouw ik het onjuist in het algemeen te stellen, dat de reederijen de premien kunnen missen, wanneer zij meer vrijheid van handelen bekomen. De reglementaire bepalingen mogen verkeerd en af te keuren zijn, zij zijn echter in het vermeend belang der visscherijen daargesteld. De reeders zijn er zeer aan gehecht. Zij inzonderheid, die de zoogenaamde groote visscherij uitoefenen, meenen dat hun bedrijf met die bepalingen alleen in stand is te houden; tevens wordt beweerd, dat hun bedrijf zoo weinig winstgevend is, dat de meesten ontmoedigd zullen worden als zij de premien geheel moeten missen.

Zeker is het, dat de opheffing dier reglementen een schok zal geven, vooral voor de groote visscherij, dat is zij die in volle zee alleen ter haringvangst uitgaan en die kaken en zouten. Zal men nu dien schok vermeerderen door hun te gelijker tijd de premie te ontnemen, die zij zoo lang hebben genoten. Ik geloof dat men zeer verkeerd zou handelen. Men moet de wet van 1818 en het provinciaal reglement herzien of geheel opheffen, maar de verminderde premie nog eenigen tijd uitkeeren, tot dat de reeders den tijd hebben gehad zich naar de nieuwe orde van zaken te schikken, en tot men den uitslag daarvan kent. Men moet hen niet te gelijker tijd aan eene dubbele crisis blootstellen.

Later als de reeders geleerd zullen hebben van hunne vrijheid gebruik te maken, en de gelegenheid gehad hebben om, in zoover zij het noodig achten, onderling eenige beperkende maatregelen te nemen, dan eerst zal het tijd zijn de premien, welke zij nog genieten, allengs in te krimpen en eindelijk geheel op te heffen. Met anders te handelen en op eens wet en reglementen en premien te gelijk te vernietigen, zou men eene wreede regtvaardigheid begaan en gevaar loopen velen te ruïneren, immers hen hun bedrijf vaarwel te doen zeggen, een bedrijf dat zij tot nu toe onder het genot eener jaarlijksche tegemoetkoming met afwisselend geluk hebben uitgeoefend, en hetwelk aan een groot aantal nijvere ingezetenen werk en brood heeft verschaft.

Ik erken dat de Staat niet steeds voort kan gaan die premien uit te keeren, dat een tak van nijverheid op den duur het nationaal vermogen dan alleen vermeerdert, wanneer hij zonder bescherming kan bestaan; doch ik beweer tevens dat de overgang zoo min mogelijk met geweldige schokken plaats moet hebben, en meen daarom dat de Staat beginnen moet met de visscherij in hare werking geheel vrij te laten, maar niet wet en premie te gelijk moet opheffen. Evenmin zal de premie weg moeten vallen terwijl men de beperkingen op de uitoefening van het bedrijf in wezen laat.

Lang en veel is er over het al dan niet behouden dier beperkingen getwist. Dit is niet te verwonderen. Aan de groote of zoutharing-visscherij zijn grootsche herinneringen gehecht. In vorige eeuwen toen zij eene goudmijn van den Staat werd genoemd, had zij feitelijk een monopolie. Wij voorzagen alle Natien. Wij hadden ook vrije vischvangst aan de Schotsche kusten waar de meeste haring wordt gevangen; thans moeten wij daarvan 2 mijlen verwijderd blijven, thans heeft iedere zeevarende Natie in eene meer of mindere mate eigene visscherij en daarvoor eene beschermende wetgeving, zoodat vele Rijken, waaronder zij die in de vasten veel haring gebruiken, geheel of gedeeltelijk voor ons gesloten zijn.

Schotten en Noormannen vangen aan hunne kusten haring in groote hoeveelheden, en leveren dien aan geheel Europa, zelfs door ons Land transito naar Duitschland, tot lagere prijzen dan wij kunnen doen.

Wij hebben tot hiertoe getracht het debiet tot hoogere prijzen te vinden door de betere hoedanigheid. Om die te behouden, strekken de strenge wettelijke en provinciale reglementaire bepalingen.

Ik betwijfel het echter of die bepalingen wel het effect hebben dat men zich er mede voorstelde.

Geen pekelharing mag volgens art. 38 der wet van 12 maart 1818 verzonden worden, dan nadat die door beëedigde keurmeesters gekeurd en op de fust daarvan gebrand zal zijn de naam van de plaats alwaar die uit zee is aangebragt.

Ik wil gelooven dat dit voorschrift zorgvuldig wordt nageleefd, doch wat baat het? De afgekeurde zoogenaamde kuit- en homzieke haring wordt niet vernietigd maar ongekeurd verkocht. Nu kan men niet beletten dat die voor goedgekeurde haring binnen 's Lands verkocht, en zelfs vooral in grensplaatsen, met de laatste vermengd, in de gebrande vaatjes worden verpakt en naar buiten verzonden. Al geschiedde dit ook niet, in Duitschland en elders verkoopt men Schotschen haring voor Hollandschen en ontneemt men den laatsten zijne reputatie, terwijl ons debiet uit hoofde van de hoogere prijzen beperkt is.

Het is waar, bij den aanvang der visscherij is dit debiet hier te Lande nog groot en betaalt men voor lekkeren haring gaarne nog veel geld. Maar is dit niet tevens een prikkel voor de belanghebbenden om vrijwillig voor goede kwaliteit te zorgen, ook zonder daartoe door wettelijke voorschriften te worden gedwongen?

Om den verschen haring spoedig aan de markt te hebben is de jaging ingesteld; dit is echter bij art. 31 der wet maar geoorloofd, niet voorgeschreven, en zal, zoolang de reeders daarbij rekening vinden, ook wel blijven bestaan.

De vereeniging tusschen de reeders zal vermoedelijk vervallen wanneer de tot nu toe verleende premie ophoudt, of niet meer aan de toetreding tot de vereeniging verbonden is, maar ik acht het zeer twijfelachtig, dat deze vereeniging in het welbegrepen belang is van de reederijen.

Die vereeniging bepaalt dat alle haring na den jaagtijd gebragt wordt onder de directie van een algemeen bestuur, hetwelk aan de reeders, naar mate van den tijd der aanbrengst, te voren bepaalde prijzen uitkeert en hetwelk den haring tot de hoogst mogelijke prijzen verkoopt, om later het plus of minus van dezen handel met de reeders, naar gelang van het door hen aangebragte, te verrekenen. Daardoor wordt een monopolie uitgeoefend en voorgekomen, dat een gelukkig vanger den haring niet lager dan noodig verkoopt, uit vrees van nieuwen aanvoer. Doch het gebeurt ook wel, dat die vereeniging te lang met den voorhanden voorraad speculeert en later tot lagere prijzen moet verkoopen dan zij vroeger had kunnen bedingen.

Onze wet draagt zoo veel mogelijk zorg dat de kwaliteit van den Hollandschen haring goed zij, maar zij belet de verzending van goedkoopen haring naar andere Landen, en bij gevolg de concurrentie met andere Natien die mede dit bedrijf uitoefenen. Zij verbiedt bij artt. 15, 16, 17 en 18, om haring met platgeboomde vaartuigen, in volle zee gevangen, in zee of aan land te kaken, ook den zoogenaamden panharing, in de rivieren en hare uitwateringen, op de stroomen, in de binnenzeeën en langs de kusten te kaken of als pekelharing in te zouten, op de daar tegen gestelde straffen.

Men heeft het echter niet zelden zien gebeuren, dat haring, in de Zuiderzee gevangen, door Fransche visschers werd opgekocht, gezouten en gekaakt, om, ter bekoming der premien, als in volle zee door henzelven gevangen, in Frankrijk te worden ingevoerd.

De vraag ontstaat dus of men niet ieder vrij zou moeten laten te vangen, te kaken en te zouten waar en hoe hij het met zijn belang meest overeenkomstig acht? Er zullen er dan zijn die zich voortdurend toeleggen op puike kwaliteit, ten einde van hen, die deze duur willen betalen, hooge prijzen te bedingen. Anderen zullen zich beijveren groote hoeveelheden te bekomen, al zijn die dan ook niet zoo voortreffelijk, ten einde die tot lagere prijzen aan mingegoeden of aan minkeurige natien te slijten. Achten de belanghebbenden nog bepalingen noodig wegens jagerij en vereeniging, zij kunnen zich deswege onderling verstaan. Zij kunnen zelfs de keuringen bijbehouden.

Het komt mij voor dat de wetgever, alles vrij latende, daarom geene onderlinge overeenkomst moet verbieden.

Ik heb lang geaarzeld, Mijne Heeren, om deze mijne zienswijze openlijk uit te spreken, juist omdat ik groot belang stel in dien vroeger zoo hoogst gewigtigen tak van nationale nijverheid, welke nog steeds voor velen een middel van bestaan en geheel nationaal is, en omdat ik huiverig was in tegenspraak te komen met verreweg de meeste belanghebbenden der groote visscherij. Doch ik heb dien schroom overwonnen, omdat ik zulke goede vruchten zie van de vrijheid, verleend aan de planters en trafikanten van onze inlandsche meekrap. Ook van deze vrijheid werden de treurigste gevolgen voorspeld, de ondergang van deze kostbare teelt van ons debiet naar buiten. Het tegendeel is nu gebleken. Hoogst merkwaardig is de opgave van dit product, voorkomende in de voorrede van de statistiek, opgemaakt bij het Departement van Financien voor het jaar 1852. Niet alleen heeft geen achteruitgang, maar eene ongedachte vermeerdering van productie en een groot débouché tot zeer bemoedigende prijzen plaats, nu ieder naar goedvinden kan verwerken.

Het is waar, er heeft nu niet alleen, gelijk vroeger in sommige handelssteden, ook in het Land vervalsching plaats, welke aan dat débouché op den duur nadeel kan toebrengen, doch belanghebbenden zijn ook reeds bedacht door onderlinge voorziening daartegen te waken.

Dit is mij een nieuw en krachtig bewijs dat de Staat zoo min mogelijk moet reglementeren en aan de nijverheid zelve, aan het eigenbelang der daarbij betrokkenen moet overlaten datgeen te doen wat dat belang vordert.

Dit zal, geloof ik, ook bij de visscherijen in het algemeen, in het nationaal belang zijn, doch ik haast mij er bij te voegen, voor 's hands vermoedelijk geenszins in het bijzonder belang van hen, die tot hiertoe, bij uitsluiting van anderen, op zee mogen kaken en zouten en hunne visscherij op de hoogte van Hitland en Edinburg en langs de kusten van Engeland met kielschepen uitoefenen (art. 13 der wet). Deze hebben nu daarvoor een monopolie. Hoe velen van hen zullen het kunnen volhouden als de kustvisschers hier te Lande mede hetzelfde mogen doen? Wordt de laatste visscherij voordeeliger, dan verliest een deel der kostbaarder schepen, nu tot de groote visscherij gebruikt, zijne waarde.

Eene opheffing der restrictien zal dus hunne reeders, immers aanvankelijk, gevoelig treffen, de overgang zal voor hen eene crisis daarstellen, welke niet allen zullen kunnen doorstaan. Het zou daarom (ik moet het herhalen) vreemd en onstaatkundig zijn om vooreerst de nu reeds zoo sterk verminderde premien te gelijk te ontheffen. Men moet hun den tijd laten om hun bedrijf zoo veel noodig te wijzigen. Daarna later trekke men alle premien in. Geen bedrijf kan daarop voortdurend aanspraak maken. Het moet in zich zelf goed zijn of plaats maken voor een ander: dit vereischt het algemeen nationaal belang.

De tijd verbiedt mij thans in verdere bijzonderheden te treden. Ik heb ook, zoo ik meen, voor het oogenblik genoeg gezegd om mijne zienswijze over dit gewigtig punt eenigermate te doen kennen."

Bij de beantwoording der verschillende sprekers heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken omtrent het door den heer *van Rijckevorsel* aangevoerde nopens dit onderwerp het volgende gezegd:

„Na gesproken te hebben over het onderwijs, is dezelfde spreker overgegaan tot de premien op de visscherij. Zoo ik mij niet bedrieg, heeft hij eenigzins zijn leedwezen te kennen gegeven dat de Regering niet is voortgegaan op den ingeslagen weg, en tot eene vermindering van premien ook bij het opmaken dezer begrooting heeft besloten.

Ik meen dat dit het gevoelen was van den spreker. Zijne zienswijze, geloof ik, dat in het algemeen niet veel verschilt van die der Regering. Ook zij is van oordeel dat het niet wenschelijk is plotseling en, als het ware met een schok, de reglementen op te heffen en te gelijk de premien af te schaffen. De premien toch waren thans reeds verminderd tot op de helft; wanneer men voortgaande op den ingeslagen weg ze weder tot de helft verminderd had, dan zouden zij op een vierde van het oorspronkelijk bedrag zijn gebragt, zonder dat eenige wijziging of verandering der bestaande reglementen had plaats gevonden. Nu moet naar mijn oordeel de zaak niet verder uit haar verband worden gebragt, maar behoort men eerst over te gaan tot eene bepaalde behandeling van de reglementen zelve, ten einde te kunnen oordeelen of, en zoo ja, wanneer die kunnen worden opgeheven overeenkomstig met den wensch van den spreker. Is men omtrent dat punt tot eene beslissing gekomen, dan zal men kunnen bepalen welke vermindering de premien achtereenvolgens zullen ondergaan en wanneer zij geheel kunnen worden afgeschaft."

Later heeft de heer *van Rijckevorsel* in diezelfde zitting daarop het volgende geantwoord:

„Ik acht het noodig nog een enkel woord in het midden te brengen, om een mogelijk misverstand bij den Minister van Binnenlandsche Zaken weg te nemen. Zoo ik den Minister wel heb verstaan, dan heeft hij mij niet juist begrepen toen ik sprak over de premien, aan de visscherijen te verleenen. Van den Minister heb ik namelijk verstaan dat ik zou gezegd hebben dat ik het betreurde dat men nog niet verder met de vermindering was gegaan.

Dit misverstand is waarschijnlijk ontstaan doordien ik begonnen ben met voor te lezen het verslag dezer Kamer, waarin iets dergelijks voorkomt. Doch ik heb integendeel daarop laten volgen dat ik zulks niet dulde, dat ik de stelling niet was toegedaan, welke ik tot nu toe heb hooren verkondigen, dat men namelijk te gelijker tijd moest afschaffen en premien en reglementaire bepalingen. Ik heb er integendeel op aangedrongen dat men — ten einde den schok niet te hevig te doen zijn — de premien nog een tijd lang moet blijven uitkeeren, ook *na* de afschaffing van die bepalingen.

Ik kon derhalve de meening niet uiten dat men nu reeds verder had moeten gaan, daar ik zelfs geloof dat men reeds te ver gegaan is, ofschoon ik van den anderen kant volmondig erken dat *later*, wanneer de schok zal zijn geleden, de premien ook allengs zullen moeten worden ingetrokken, opdat deze niet ten eeuwigen dage zouden voortduren, want ook ik ben van het denkbeeld, dat men die niet *steeds* kan laten bestaan.

Ik heb gemeend dit weinige nog te moeten zeggen, terwijl ik overigens de vrijheid neem naar het Bijblad te verwijzen."

's GRAVENHAGE den 4 januarij.

Gisteren heeft de heer mr. *H. Provó Kluit*, benoemd tot raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden, in handen des Konings de gevorderde eeden afgelegd.

— De heer Burgemeester der residentie heeft gisteren aan den Gemeenteraad medegedeeld, dat Burgemeester en Wethouders zaturdag jongstl. de eer hebben gehad aan HH. KK. HH. prins en prinses *Hendrik* der Nederlanden het geschenk in zilver, namens de gemeente, aan te bieden. Die aanbieding was laatstelijk vertraagd door de afwezigheid van HH. KK. HH. Hoogstdezelven hebben Burgemeester en Wethouders gemagtigd hunne goedkeuring en dank voor dat geschenk aan den Raad over te brengen.

— Naar men verneemt zal Z. Exc. de heer *Lightenvelt*, nieuw benoemd buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van het Nederlandsche Hof bij dat van Frankrijk, aanstaanden zaturdag de reis derwaarts ondernemen om zijne betrekking aldaar te aanvaarden.

— Het gerucht is alhier in omloop, dat de heer *S.* baron *van Heemstra*, commissaris des Konings in de provincie Utrecht, met de portefeuille van het departement der Hervormde Eeredienst zal worden belast.

— De gewone audientie van den Minister van Marine zal op vrijdag den 6 dezer geen plaats hebben.

— Gisteren waren te Scheveningen gereed, om onder zeil te gaan, eene pink met eene lading jenever naar Middelburg of Vlissingen, drie pinken met bokking naar Ostende en eene pink naar het Nieuwe Diep om eene lading ijzer in te nemen. De stoomboot *Glen Albyn* is gisteren morgen weder voor den wal gekomen, en men was gisteren bezig de gest, welke reeds eenige dagen geleden van Schiedam was aangebragt, te laden.

ROTTERDAM den 4 januarij.

Gedurende den geheelen dag is hier veel sneeuw gevallen, tusschenbeide van hevigen wind vergezeld, zoodat verscheidene posten niet of laat zijn aangekomen.

— Gisteren is te Vlaardingen, op de nieuw aangelegde werf van den scheepsbouwmeester *A. Otto*, de kiel gelegd voor een clipper-campagne-fregatschip, van 400 gemeten lasten, genaamd zullende worden *Henriette Maria*, voor rekening van de heeren *L. Bienfait en Zoon*, te Amsterdam.

— Gedurende het afgeloopen jaar zijn te **Schiedam** aangekomen **452** schepen (10 meerder dan in 1852), waaronder 9 van Java.

— Aan eene der pijpen van de duin-waterleiding welke, even buiten Haarlem, door het Sparen zijn gelegd, is eene meer of min belangrijke breuk ontdekt. Gisteren en eergisteren waren aan de fontein, buiten de Willemspoort te Amsterdam, ruim 36,000 emmers water afgeleverd.

— Gedurende de maand december zijn langs den Rijnspoorweg vervoerd 26,593 reizigers, terwijl de opbrengst van reizigers en goederen in die maand heeft bedragen *f* 58,541. 26.

— Reeds bij den aanvang des jaars hebben Vaderland, Kerk en Wetenschap een treffend verlies geleden. De Utrechtsche hoogleeraar in de godgeleerdheid, dr. *H. J. Roijaards*, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, kommandeur der orde van de Eikenkroon, enz., overleed maandag avond, na eene kortstondige, hevige ziekte, in den ouderdom van ruim 59 jaren. Zeer veel heeft hij voor de hoogeschool en de wetenschap, inzonderheid de kerkelijke en vaderlandsche geschiedenis, gedaan, en zoowel bij de studerende jongelingschap als in alle overige maatschappelijke betrekkingen genoot hij de algemeene achting en genegenheid.

— Van Vlissingen wordt geschreven, dat Zr. Ms. fregat PALEMBANG aldaar zal worden nagezien en gereed gemaakt tot de reis naar Oostindië, ter vervanging van Zr. Ms. fregat PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN, welke bodem bestemd is om in het voorjaar naar het Vaderland terug te keeren.

— Volgens de officiële opgaven nopens den staat der Nederlandsche rivieren, was de hoogte des waters: te Nijmegen, den 31sten ll. 7 el 93 duim en den 1 dezer 8 el 7 duim; te Arnhem, den 1 dezer 7 el 28 duim en den 2 dezer 7 el 26 duim; aan het Katerveer den 1 dezer 1 el 10 duim; te Gorinchem den 31sten ll. 1 el 90 duim † A. P., en te Dordrecht den 31sten ll. 1 el 75 duim † A. P. De ijsdikte aan het Katerveer was den 1 dezer 28 Ned. duimen. Aan het veer te Krimpen gingen den 31sten ll. alle wagenvrachten over het ijs.

— Aan de hoogeschool te Kopenhagen zal, van den aanvang dezes jaars af, voortaan de Deensche in de plaats der Latijnsche taal gebezigd worden, en zullen dus de programma's, redevoeringen, voorlezingen, theses enz. in de landtaal vervat zijn.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 4 Januarij.

OVERLEDEN: G. S. Verkerk, wed. J. Groen, 73 j. — K. Spruit, wed. P. van Alewijn, 75 j. — P. Wubber, jm., 37 j. — A. H. T. van der Lee, z., 1 j. — M. Koendermans, man van B. van der Velde, 65 j. — A. P. Schmitkamp, d., 10 m. — D. de Bok, wedr. van M. Serrie, 70 j.

BEVALLEN: T. J. Philipse, geb. van Holt, d. — A. C. van Es, geb. Gerdt, d. — M. C. Komen, geb. Doeleman, d. — M. van den Haspel, geb. Dijxhoorn, d. — M. W. van den Akker, geb. Kop, z. — T. D. Geerling, geb. Friedhoff, d. — W. M. de Haan, geb. Rodenburg, z. — M. van der Hoeven, geb. Hessing, z.

GEHUWD: M. van Kolkert, weduwen., met H. de Haas, wed. Johannes van Mechelen. — P. van der Touw, jm., met C. Kromjong, jd. — C. van den Bos, jm., met J. C. Waardenburg, jd. — C. Tempel, jm., met C. E. Pijpers, jd. — A. J. van Spierenburg, jm., met F. A. de Roodt, jd. — C. A. Teunissen, jm., met C. Holzen, jd.

222ste Staats-Loterij.

Prijzen van *f* 100 en daarboven.

2de Klasse, 3de Lijst: N.° 11907 *f* 20,000; N.° 177, 5820, 16167 en 11792, ieder *f* 1000; N.° 8884, 10613 en 13185, ieder *f* 400; 5609, 6259, 10466 en 12159, ieder *f* 200; 7776, 12228, 14155 en 18317, ieder *f* 100.

OPENBARE VERKOOPINGEN van HUIZEN, enz., IN het Notarishuis TE ROTTERDAM,

Woensdag den 4 Januarij 1854.

Het *Winkelhuis, Bovenhuis* en *Erve*, in de Boompjes, nabij de Pottebakkerssteeg, wijk 1, n.° 188. In trekgeld *f* 13,100.

Zeetijdingen.

MAASSLUIS den 4 dezer. Gisteren na en heden voor posttijd niets gepasseerd. Er drijft veel ijs op den stroom; de wind Z. O.

TEXEL den 3 dezer. De lijsten niet aangekomen.

VLIE den 31 december—2 dezer. De lijsten niet aangekomen.

Aangekomen:

Te KONSTANTINOPEL 16 december *Harmonie*, Surie, v. Syra, en 17 dito *Henriette*, de Boer, van Amsterdam. Te LIVORNO 18 *Janke Berg*, van Driesten, van Newcastle. Te GIBRALTAR 25 *Visscherij en Handel*, Goedknegt, van Amsterdam. Te LISSABON 19 december *Herwijnen*, Warssen, *Koophandel*, Valkenier, *Californië*, van der Valk, en *Wilhelmina*, van der Sloot, alle vier v. Newcastle.

Te ST. HELENA 22 november *Blundell*, Lumley, van Batavia naar Rotterdam.

Te PORTLAND 1 dezer *Jantina*, Boon, van Newcastle naar Napels. — Te DEAL 30 december *Goede Verwachting*, Franken, van Newcastle naar Saramacca.

Cargalijsten.

Rotterdam.

BATAVIA, *Hendrik*, W van der Hoeven: 5454 b. Koffij, 437 f. Kaneel, 588 bl. Tin en 1073 boss. Rotting, NHM.

Amsterdam.

SURINAME, *Onderneming*, Vierow: 107 v. Suiker en 40 b. Katoen, *Charbon en Zoon;* 68 v. Suiker, *E. J. P. v. d. Schrieck*, en 25 dito dito, *A. Campbell en Co.*, te Rotterdam.

SURINAME, *Wilhelmina*, Klint: 140 v. Suiker, Wed. *van Hasselt en Co.;* 100 v. dito, *G. C. Bosch Reitz;* 34 v. dito, *van Heukelom en Vollenhoven* en *P. J. M. Fauchey;* 30 v. dito, *J. J. Godefroi;* 10 v. dito, *C. J. van West;* 10 v. dito, *A. Hamelton en Meyners;* 8 v. Tonkaboonen, *van Halmael en Co.;* 102 v. Suiker, 84 b. Koffij, 3 v. en 2 k. Arrowroot, 2 v. Tonkaboonen en 1 v. Oranjeschillen, Order.

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam:

KAAP DE GOEDE HOOP, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend gekoperd Engelsch Campagne Fregatschip *Caroline Agnes*, kapit. *A. T. Morris*. Adres ten kantoren van *Kuyper, van Dam en Smeer* en *Hudig en Blokhuyzen*.

MALTA en SMIRNA, het Nederl. Schoener Hoekerschip *Oceaan*, kapitein *G. van Duffelen*. Adres bij *Kuyper, van Dam en Smeer*.

Te Vlaardingen:

LISSABON, het Nederl. Hoekerschip *Vereeniging*, kapit. *T. van Vliet*. Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer*.

Beursberigten.

PARIJS den 3 Januarij.

Frankrijk 3 pct. 72. 20; dito 4½ pc., 99. 90; Spanje 1 pc., 21; dito binnenl. 3 pct. 40.

LONDEN den 4 Januarij.

De 3 pcts. Geconsolideerden 93⅞ a ¼; Spanje 1 pct. 21 a ½. Portugal 40½ a 41⅛; Mexico 23½ a 24.

AMSTERDAM 4 Januarij.

			Laagste koers.	Hoogste koers.	Geblev. koers.
NEDERL., Werkelijke Schuld....	2½	pCt.	62	62½	62⅜
» dito dito	3	»	74	74½	74½
» dito dito	4	»	92⅞	93⅜	93
» Amortis-Syndicaat.....	3½	»			
» Aand. Hand.-Maatsch..	4½	»			
» O. I. Leening.........	4	»	92¾		
» Rijn-Spoorweg.........	4½	»	101		
» Leening Spoorweg.....	4½	»	100¼		
FRANKRIJK, Certificaten.........	3	»	66¼		
RUSLAND, Obl. *Hope & Co.*.........	5	»	105½		
» dito dito 1828/29	5	»	104¼	104¾	104¼
» Cert. dito 1831/33	5	»	96		
» dito dito 1840...	4	»	89¼	89⅜	
» dito bij *Stieglitz*......	4	»	87⅝	87¾	87⅝
» dito dito Nieuwe	4	»	87⅝	87¾	
» dito Admin. te Londen	5	»			
» dito dito dito	4½	»	94¼		
POLEN, Aand. 1829, *fl.* 300.......		*f*			
» dito 1835, - 500.........		–	156	156½	
» Obligatien...............	4	pCt.			
SPANJE, Obligatien.............	1	»	20⅞	21	20 15/16
» dito	3	»			
» Binnenlandsche	3	»	40	40¼	40 3/16
» Amortisable Schuld.....	....				
» Bewijzen van Coupons...	....		4¾	4 13/16	
OOSTENRIJK, Obl. bij *Goll & Co.*	5	»			
» dito dito	4	»			
» dito Metall.........	5	»	74¼	75⅛	
» dito dito Nieuwe	5	»	89¼	90¾	89⅝
» dito dito lett. B.	5	»	89¼	90¾	89⅝
» dito dito	2½	»	38¼	38⅜	
BELGIE, Certificaten............	4½	»			
» dito *Rothschild*.	2½	»	50¼		
PORTUGAL, Oblig...............	3	»	36⅝	36¾	36 9/16
» dito Uitgest.......	....				
» 1853...................	3	»			

Rusland, Inschrijv. in Assignatien, 6 pc., 71. Brazilië, 1824. £ 100, 5 pc., 96¾. Peru, 4½ pc., 62½ a 62¾, gebl. 62½. Venezuela, thans 3½ pc., 29¾ a 30. Grenada, 2½ pc., 19¾ a 20¼; idem Uitgest. 7¼ a 7½. Mexico, 3 pc., 22¾ a 23 1/16.

Beleening 3 pc. Prolongatie 3 pc.

Hoezeer van buiten de koersen niet lager afkwamen, was onze Beurs allerongunstigst gestemd en hebben de veelvuldige verkoopen zoowel op de prijzen der Hollandsche als op die der meeste vreemde fondsen allernadeeligst geïnfluenceerd, daar bijna allen, vooral de Portugesche, veel lager werden afgegeven.

ROTTERDAM den 4 Januarij.

Nederlanden. Werkel. Schuld, 2½ pc., 62 5/16; idem idem, 4 pc., 93¼ l. k., 93⅜ h. k., 93⅜ gebl. k. Belgie, bij *Rotschild*, 2½ pc., 50¼. Spanje, Coupons *Ardoin*, bewijzen 5; idem Amortisabele 4 13/16. Portugal, te Londen, 3 pc., 36¾ l. k., 36⅞ h. k., 36¾ g. k. Oostenrijk, Metaliek, nieuwe 5 pc., 91¼ l. k., 91⅜ h. k. Mexico, 1851, 3 pc., 23.

De teruggang in Binnenl. fondsen heeft heden verdere vorderingen gemaakt, sluitende Integralen en 4 pc. op nieuw circa ¼ lager. Van vreemde bleven Portugezen en Nieuwe Metallieken beide ⅛ minder; overige soorten alle in eene flaauwe stemming bij tragen handel.

Marktberigten.

AMSTERDAM den 4 Januarij.

GRANEN enz. Tarwe tot verhoogde prijzen met goeden handel 128 ℔ witb. Pools. *f* 504; 129, 130 ℔ bonte dito *f* 506, *f* 512; 128, 129 ℔ mindere dito *f* 495, *f* 500; 128 ℔ dito *f* 492; 129 ℔ roode Silezische *f* 500. Rogge bij partij ook iets hooger: 115 ℔ O. Gedroogde *f* 332. Gerst, wat aangenamer: 111 ℔ Deensche *f* 280; 102 ℔ Vriesche Winter *f* 244. Haver en Boekweit zonder handel.

Koolzaad: op 9 vaten Olie te leveren: in April e. k. £ 73¼. Lijnzaad zonder handel. Raapolie, dadelijk iets williger, op levering met weinig handel onveranderd; op 6 weken *f* 41¾; Vlieg. *f* 40¼ a ½; 1 Mei e. k. *f* 40¾; 1 Sept. e. k. *f* 38¼; 1 Oct. e. k. *f* 38⅜; 1 Nov. en Dec. e. k. *f* 38½. Lijnolie een doen: op 6 wek. *f* 30¾; Vlieg. *f* 29½. Hennepolie, op 6 weken *f* 38½; vlieg. *f* 37. Raapkoeken per 1040 st. *f* 84 a *f* 86. Lijnkoeken, per 104 st. *f* 11 a *f* 14.

Handelsberigten.

AMSTERDAM den 4 Januarij.

OVERZIGT VAN DEN HANDEL IN SUIKER gedurende 1853.

De prijzen hebben geene belangrijke variatien ondergaan, en de stand derzelve regelde zich meest naar den meerderen of minderen aanvoer van het oogenblik. In de eerste maanden van het jaar bleef deze aanvoer beperkt, daar de van Java verwacht wordende schepen meest zeer lange reizen maakten, en er in de Koloniën, zoo op Java als Cuba, gebrek aan scheepsruimte was. Daardoor werd bij een matigen stand der prijzen, en het vooruitzigt van eene geringe voorjaars-veiling der N. H. M., de speculatiegeest opgewekt, hetgeen met de bestaande dadelijke behoefte eene prijsverbetering veroorzaakte van *f* 3 a *f* 3½, tot welke verhoogde prijzen de Maart-veiling der N. H. M. coulant werd gerealiseerd. Sedert ondervonden de prijzen tot in de maand Julij langzamerhand eenige verlaging door de meerdere keuze op de markt aanwezig, en wat de witte soorten betreft, ook door zeer beperkte vraag voor Rusland. Deze daling herstelde zich weder gedurende de laatste helft van dit jaar, daar het meer en meer bleek de hoeveelheid Java Suiker, door de N. H. M. te veilen, belangrijk minder zou bedragen dan in vorige jaren, en door de meerdere vraag welke zich voordeed om in de behoeften gedurende de wintermaanden te voorzien, waardoor de prijzen van de meeste soorten op het standpunt van de Maart-veiling zijn teruggekomen.

De staatkundige gebeurtenissen in Europa hadden weinig invloed op den loop der prijzen, alleen was er soms voor korten tijd eenige belemmering in den handel van Geraffineerd, waardoor de prijzen dan tijdelijk eenig nadeel ondervonden; ook de verhooging van het disconto bij de bank van Engeland in September ll. oefende een nadeeligen invloed uit op den stand der prijzen van het artikel, zoo Ruw als Geraffineerd, en belette toen een verderen vooruitgang. De invoer van Ruwe Suiker heeft bedragen 63 2/10 millioen Ned. ℔, zijnde 3 3/10 millioen Ned. ℔ meerder dan in 1852, hetgeen voornamelijk veroorzaakt werd door een grooteren aanvoer van Brazil en Havanna Suiker, door onze raffinaderijen, zoo van de Koloniën als van Europesche havens direct ontvangen. De hoeveelheid Java Suiker door de N. H. M. in de gewone 5 veilingen aan de markt gebragt, heeft bedragen 238,457 kranj. en kann. tegen 293,576 dito en dito in 1852, en door particulieren 35,000 kranj. en kann. tegen 49,500 dito en dito in 1852. Van Havana Suiker werden uit de eerste hand verkocht ca. 12,000 kisten, zijnde ca. 6000 kisten minder dan in het vorige jaar, en van Brazil Suiker 2200 kisten en 10,000 zakken tegen 200 kisten in 1852. Van Surinaamsche Suiker was de aanvoer iets minder dan in het vorige jaar. De prijzen daarvan bleven in verhouding der overige soorten aanhoudend goed gesouteneerd. Voor exportatie werden gekocht ca. 5500 vaten. De uitvoer van Ruwe Suiker uit alle havens, voornamelijk bestaande in Java en Surinaamsch Suiker, was langs de rivieren ruim 1½ millioen Ned. ℔ meer dan in 1852, daarentegen Zeewaarts ruim 5½ millioen Ned. ℔ minder dan in 1852; deze vermindering is voornamelijk toe te schrijven aan de geringe verzending naar Rusland, als:

Te AMSTERDAM.

	1852.	1853.
Zeewaarts.............	4,817,030 N. ℔.	1,112,554 N. ℔.
Langs de Rivieren....	14,370,315 »	15,573.947 »

Te ROTTERDAM.

	1852.	1853.
Zeewaarts............	2,100,000 N. ℔.	350,000 N. ℔.
Langs de Rivieren...	13,500,000 »	16,111,000 »

Te DORDRECHT, MIDDELBURG en SCHIEDAM.

	1852.	1853.
Zeewaarts.............	570,166 N. ℔.	140,000 N. ℔.
Langs de Rivieren.....	3,929,865 »	1,819,000 »

De tegenwoordige voorraad zoo in de eerste als tweede hand bedraagt, vergeleken tegen hetzelfde tijdstip van het vorige jaar:

	1852.		1853.
Te Amsterdam	9,392,942 N. ℔.	—	9,789,349 N. ℔.
» Rotterdam	5,593,889 »	—	2,655,764 »
» Dordrecht, » Middelburg, » Schiedam	246,854 »	—	1,067,085 »
Te zamen	15,233,685 N. ℔.	—	13,532,198 N. ℔.

Dé prijsnoteeringen gedurende den loop van het jaar waren als volgt:

	Januarij.	Maart.	Julij.	December.
Surinaaamsch...........	*f* 21 a 28.	*f* 24 a 30.	*f* 21 a 28.	*f* 25 a 31.
Brazil Moscovados......	- 22 » 32.	- 24 » 34.	- 23 » 33.	- 24 » 33.
» Wit.............	- 30 » 35.	- 32 » 37.	- 31 » 36.	- 31 » 35.
Havana Bruin...........	- 23 » 28.	- 25 » 30.	- 24 » 29.	- 25 » 30.
» Blond...........	- 29 » 35.	- 31 » 38.	- 30 » 37.	- 31 » 36.
» Wit.............	- 35 » 41.	- 38 » 44.	- 37 » 43.	- 37 » 42.
Java Bruin.............	- 22 » 25.	- 24 » 28.	- 23 » 27.	- 24 » 28.
» Blond..............	- 26 » 27.	- 29 » 30.	- 28 » 29.	- 29 » 30.
» Grijs..............	- 28 » 29.	- 31 » 32.	- 30 » 31.	- 30 » 31.
» Wit................	- 30 » 35.	- 33 » 37.	- 32 » 36.	- 32 » 35.

LONDEN den 30 December.

KOFFIJ. Native Ceylon blijft gezocht en ferm op 49/6 a 50/ voor goed ord. In deze week werden 5000 b. verkocht. Plantation met goeden omgang in de 2de hand, voornamelijk voor cons.; de prijzen zijn gerezen: fijne 70/ a 78/, goed ord. 63/ a 69/, ord. 59/ a 62/, triage 48/ a 55/, pea berry 64/ a 70/. Mokka meer gezocht en fermer op vorige prijzen. Andere Oostindische soorten waren meer gevraagd en met minder voorraad. Wij noteren: Tellicherry 50/ a 70, Madras 49/ a 66/, Malabar en Mysore 48/ a 58/, Neilgherry 57/ a 76, Java 53/ a 56/, Singapore 49/ a 51/, Padang 46/ a 47/. Vreemde soorten met veel kooplust, weinig voorraad en neiging tot rijzen; Rio 46/ a 50/, gewasschene 52/ a 58/, St. Domingo 46/ a 48/, Costarica 50/ a 80/; zeilende ladingen Rio en St. Domingo blijven gezocht doch weinig aangeboden. Heden was de omgang in Native Ceylon levendiger en men sloot ferm op 50/ voor goed ord.; Plantation was zeer gezocht en is 1/ gerezen. Alle soorten onder 62/ waren meer gevraagd; vreemde soorten met goeden omgang tot geheime prijzen.

STAAT van INVOER, UITVOER, CONSUMTIE en VOORRAAD der 2 laatste jaren.

	Invoer.		*Consumtie.*	
	1853.	1852.	1853.	1852.
Koloniale Koffij, tonnen.....	16,900	18,968	12,800	12,376
Vreemde » »	8,000	5,293	4,000	3,268
Totaal..........	24,900	24,261	16,800	15,644
	Uitvoer.		*Voorraad.*	
	1853.	1852.	1853.	1852.
Koloniale Koffij, tonnen.....	6,800	4,043	11,500	13,000
Vreemde » »	5,000	1,731	5,800	8,000
Totaal..........	11,800	5,774	17,300	21,000

SUIKER. Oostindische soorten. Bengaal met goeden omgang in de 2de hand en iets gerezen, blank Benares 36/6 a 41/, blond 36/ a 42/, bruin 32/ a 35/. Mauritius 32/ a 37/6, Madras gezocht en met neiging tot rijzen, blank 41/ a 43/, blond 30/ a 34/, bruin 27/6 a 29/6, Penang gerezen, blank 36/ a 38/, blond 34/ a 35/6, bruin 28/ a 33/, Mauritius bedong hoogere prijzen in de 2de hand, bruin 27/ a 33/, blond 33/ a 37/6, fijn dito 36/ a 42/, vreemde soorten ord. blond Havanna 35/ a 39/, bruin 33/ a 34/, blanke Bahia 36/ a 40/, blond 33/6 a 35/6, bruin 30/ a 33/, Manilla 31/ a 34/, bruin en blond Java 33/ a 36/, bruin Portorico 32/6 a 33/6, blond 34/ a 40/, Cuba Moscovados, bruin 32/ a 33, blond 33/6 a 35/, blank Havanna in ent. 26/ a 30/. In zeilende partijen is de omgang beperkt, voor uitvoer bestaat veel vraag en men bood hoogere prijzen, doch de markt is weinig voorzien; blond Havanna 22/6 a 26/, voor n.° 11/16 blank 29/ a 30/, bruin Bahiá 20/6 a 21/, blank 23/ a 24/, bruine Fernambuck 19/ a 20/, Manilla 19/ a 21/. Heden waren er veel koopers, doch weinig verkoopers; zeilende ladingen bedingen slechts iets hoogere prijzen.

STAAT van INVOER, UITVOER, CONSUMTIE en VOORRAAD der 2 laatste jaren.

	Invoer.		*Consumtie.*	
	1853.	1852.	1853.	1852.
Koloniale Suiker, tonnen....	260,000	291,659	291,000	312,345
Vreemde » »	94,000	54,090	74,000	34,363
Geraffin. » »	16,000	14,932	10,000	13,473
Totaal..........	370,000	360,681	375,000	360,181
	Uitvoer.		*Voorraad.*	
	1853.	1852.	1853.	1852.
Koloniale Suiker, tonnen....	6,000	1,000	53,000	72,000
Vreemde » »	23,000	29,000	39,500	40,000
Geraffin. » »	3,400	2,000	7,000	5,000
Totaal..........	32,400	32,000	99,500	117,000

Geraffineerde met minder voorraad en meer gevraagd en daardoor gerezen; bruine lompen 44/ a 44/6. Engelsch Crushed voor uitvoer gezocht en gerezen, 31/ a 32/, Holl. met goede vraag en ferm op 27/ a 29/, brooden gezocht en met neiging tot rijzen. Heden was de vraag levendiger, bruine lompen bedongen 44/6 a 45/, Crushed met goeden omgang voor uitvoer tot volle prijzen. — RIJST met goeden omgang voor uitv. en cons. en met neiging tot rijzen: fijn blank Bengaal 15/3 a 15/9, Madras 13/6 a 13/9, Arracan 13/4 a 13/6, blank Java 15/ a 16/, Patna 16/ a 22/, Carolina 25/ a 37/. Heden was de omgang levendiger en de prijzen vaster. Men verwacht hoogere prijzen. — CACAO met neiging tot rijzen: rood Trinidad 34/6 a 39/, Grenada 30/ a 34/, vreemde soorten ferm; Bahia 26/ a 27/, Para 28/6 a 29/6, Guyaquil 33/6 a 34/. — SPECERIJEN. Zwarte Peper ferm, Malabar 4¾ a 5 d.; Oostindisch 4¾ a 4⅞ d.; Piment ferm op 5¾ a 6¼ d. voor goed ord.; bruine Notenmuscaat 2/3 a 4/8; limed 2 a 2/10; Foelie 2/6 a 3/2; Nagelen, Bencoelen 11¼ d.

a 1/1¼, Amboina 8¾ a 9. — **INDIGO** kalm doch onveranderd en vast. — **KATOEN** met weinig kooplust, doch niet gedaald. De opinie over het artikel blijft gunstig. — **SALPETER** ferm en goed gevraagd, Calcutta 31/, Madras 28/ a 29/. — **NITRADE DE SODA** 16/6 a 17/. **TALK** levendig en Russische 9 d. a 1/ gerezen, in loco ferm op 59/ cont. — **METALEN.** Zink meer gezocht en ferm op £ 24 in loco; Tin goed gevraagd, Banca 127/ a 128/; Zink £ 30 a 32; Lood ferm en met goeden omgang; Koper ferm; Kwikzilver 2/2. — **OLIJEN.** Traan ferm; Olijfolie kalm en gedaald; Gallipoli £ 60 a 62; Cocosolie meer gezocht en gerezen; Cochin 46/6 a 47/; Palmolie met levendigen omgang en ferm op 40/6 a 41/6; Lijnolie insgelijks levendiger; Raapolie met goeden omgang tot ferme prijzen.

Advertentien.

Heden overleed, tot onze innige droefheid, onze Vader en Behuwdvader, HUGO VOORSLUYS, in den ouderdom van bijna 78 jaren.
Men gelieve deze als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

G. DIJKMAN.
Vlaardingen A. DIJKMAN,
den 3 *Januarij* 1854. geb. VOORSLUYS.

*** De overneming van den *Bedelbrief* van den ouden heer SMITS, in onze Courant van den 31 december ll., heeft voor de door hem aanbevolen oude Weduwe en haren kranken Zoon goede vruchten gedragen. Wij ontvingen toch tot dat doel:

Van een ongenoemde 1 nieuw Muntbiljet n.° 672,	*f* 10. —
„ eene bejaarde Dame,	- 3. —
„ den heer *M.*,	- 1. —
„ *A. B.*,	- 1. —
„ een ongenoemden,	- 3. —
„ den heer *H.*,	- 1. —
	f 19. —,

welke gelden door ons aan de Redactie der *Arnhemsche Courant* zullen worden overgemaakt.
Rotterdam
4 *Januarij* 1854. ARRENBERG & VAN REYN.

*** De voormalige H. H. WIJKMEESTERS dezer Stad en zulke weldenkende Ingezetenen, die tot een **Weldadig Doel** zouden willen medewerken, worden beleefdelijk uitgenoodigd ter bijwoning eener **VERGADERING**, om te beraadslagen over eene mogelijke **uitdeeling aan Armen** bij dezen strengen Winter.
Deze Vergadering zal gehouden worden op Vrijdag 6 Januarij 1854, des middags ten 12½ ure, in eene der Zalen boven *de Beurs*.
Rotterdam 4 *Januarij* 1854.
CORN.S SCHADEE.
P. A. BOER.
J. A. HOUWENS.
M. M. VAN DAM.
J. M. LUCARDIE.
JOH. HEND. HOOGEWERFF.

UITVOERING VAN HET ORATORIUM
ELIAS,
Tekst naar Woorden van de H. Schrift, Muziek van
D.R FELIX MENDELSSOHN BARTHOLDY,
op MORGEN den 6 Januarij 1854,
in de Groote Zaal der Societeit HARMONIE.

Het KOOR zal uit ruim 200 Zangeressen en Zangers, het ORCHEST uit omtrent 80 Kunstenaren en Dilettanten zijn zamengesteld.
Directeur de Heer JOH. J. H. VERHULST.
De Toegangkaarten zijn a ***f* 2. 20** te bekomen bij de Heeren *W. C. DE VLETTER* en *B. SCHOTT ZONEN*, en des avonds aan de Zaal.
De zuivere Opbrengst zal worden uitgekeerd aan de COMMISSIE *ter Verzorging van* ***Minvermogende Choleralijders*** *en hunne* ***Betrekkingen*** te dezer Stede; welke Commissie de Gaven zal uitreiken, daar waar hulp noodig is.
De aanvang ten **7 ure.** Ingang aan de **Vestzijde.**

Rotterdamsche Schouwburg.
De Tooneelisten van den Koninklijken Nederduitschen Schouwburg te 's Gravenhage zullen de eer hebben te geven, op Zaturdag den 7 Januarij 1854, N.° 10 in het Abonnement: **DE DOCHTER VAN DEN HOUTVESTER**, Tooneelspel, in twee afdeelingen en vier bedrijven, naar het Hoogduitsch (*das Forsthaus*) van *M.w Charlotte Birch-Pfeiffer* (nooit vertoond). Eerste Afdeeling: Tijd der handeling 1785; plaats, het Huis van den Houtvester. Tweede Afdeeling, in drie bedrijven: één Jaar later, Tijd der handeling 1786, plaats in het Huis van den Houtvester en in de Residentie. Gevolgd door: **DE BRUIDSCHAT VAN AUVERGNE**, Blijspel met Zang, in één bedrijf, naar het Fransch.
Verwacht: HET GEBED DER SCHIPBREUKELINGEN; DE OUDE KORPORAAL; JONKVROUW DE LA FAILLE; ADRIENNE LECOUVREUR, en DE BRANDSTICHTER.

OVERBOEKING.
AMBACHTSBEWAARDERS van *RUBROEK* brengen bij deze ter kennisse van de daarbij Belanghebbenden, dat, ter voldoening aan Art. 27 van het Reglement van Algemeene Beginselen enz., op Woensdag den **11** Januarij 1854, des avonds van 6 tot 8 ure, in het Gebouw der Arrondissements-Regtbank, binnen deze Gemeente, Zitting zal worden gehouden tot **OVERBOEKING** der **GEBOUWDE** en **ONGEBOUWDE EIGENDOMMEN**, in gemeld Ambacht gelegen, van welke van primo Januarij tot ultimo December 1853 ingesloten, door verkoop of andersints de eigendom op een ander is overgegaan, zullende, ingeval van nalatigheid in deze, de Eigenaars op wier naam de Eigendommen op het Polderboek bekend staan, verpligt zijn de Polderlasten te blijven voldoen en de uit hun verzuim voortkomende onaangenaamheden aan zich zelven te wijten hebben. Ambachtsbewaarders van *Rubroek*, namens hen A. DE VISSER *Jz.*

*** Wed. B. POLAK & COMP. adverteren dat ten hunnen Kantore, Bierhaven-, hoek van de Wijnhaven, dagelijks gevaceerd wordt tot betaling der **COUPONS**, verschenen 1 dezer, van **CERTIFICATEN, 2½ per cents Werkelijke Schuld**, uitgegeven door het Administratie-Kantoor van de Heeren *BRONDGEEST & Zn.*, te Amsterdam en te Utrecht.

*** OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING.
JOHANNES VAN ECK, Notaris in het arrondissement Rotterdam, residerende te Delfshaven, als last hebbende van zijne Principalen, welke daartoe, voor zoo veel het Perceel N.° 1 betreft, geregtelijk zijn gemagtigd, is voornemens om op HEDEN den 5 Januarij 1854, des namiddags ten 5 ure, in het Koffijhuis van *Pieter de Jong*, in de Kolk te Delfshaven, in het openbaar te veilen en te verkoopen:
N.° 1. Een hecht en sterk **HUIS**, met **BOVENHUIS**, **TUIN** en **ERVE**, staande en gelegen te Delfshaven in den Groenendaal, plaatselijk bekend geweest wijk D. n.° 17, en Kadaster n.° 458, thans wijk B. n.° 38, Kadaster sectie A, n.s 98 en 99, ter gezamenlijke grootte van 2 Roeden **18** Ellen. Aangeslagen in de Grondbelasting over 1853 tot *f* 9. 22. Verhuurd per week, te zamen voor *f* **114. 40** 's jaars.
N.° 2. Een hecht en sterk **HUIS**, met **BOVENHUIS**, **TUIN**, **SCHUUR** en **ERVE**, staande en gelegen te Delfshaven in den Groenendaal, plaatselijk bekend geweest wijk D, n.° 36, en Kad. n.° 440, thans wijk B. n.° 20, Kadaster sectie A, n.s 123, 124 en 125, ter gezamenlijke grootte van 2 Roeden **11** Ellen. Aangeslagen in de Grondbelasting over 1853 tot *f* 12. 73. Verhuurd per week, voor *f* **119. 60** 's jaars. Zijnde de gemeene Gang tusschen dit en het ten zuiden van hetzelve gelegen Pand bij het Kadaster bekend sectie A, n.° 126.
Het te Veilene is nog HEDEN te bezigtigen, op de gewone uren. Inmiddels nadere onderrigting te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris, in de Kolk te Delfshaven.

*** VERKOOPING VAN
MEUBELEN, HUISSIERADEN enz.
De Notarissen *DALEN en LAMBERT*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn voornemens, onder directie van *VAN MARLE en DE SILLE*, op Donderdag den 12 Januarij 1854, op de gewone uren, in het Proveniershuis, aan de Schiekade te Rotterdam, publiek te verkoopen: Gemaakte JUWEELEN, Gemaakt GOUD en ZILVER, PORSELEIN, GLAS, VERLAKT- en KOPERWERK, Gemaakte LIJNWADEN, MANS- en VROUWENKLEEDEREN, BEDDEN met TOEBEHOOREN, KATOENEN en WOLLEN DEKENS, KABINET, BUREAU, TAFELS, STOELEN, SPIEGELS, PRENTEN in Lijst en Glas, en meer andere MEUBELEN en HUISSIERADEN. Twee dagen te voren van **10** tot **3** ure te zien.

Openbare Aanbesteding.
De COMMISSIE voor de Plaatselijke Werken en Eigendommen der Gemeente *ROTTERDAM* zal op Woensdag den 18 Januarij 1854, des voormiddags ten 11 ure, in hare Vergaderkamer, op het Stads Timmerhuis, aanbesteden:
De **LEVERANTIE** van al het gemaakte **IJZERWERK** en **SPIJKERS**, alsmede van al de **EIKEN-, GREENEN-, DENNEN-** en **VUREN HOUTWAREN, SPARREN** enz. enz., welke de gemeente Rotterdam, voor de dienst van 1854, voor hare Werken noodig heeft.
Alles op de Voorwaarden, welke daarvan dagelijks, de Zondagen uitgezonderd, van des voormiddags 9 tot des namiddags 1 ure, op het Timmerhuis ter lezing liggen. Nadere informatien dienaangaande zullen, des verlangd wordende, aan bovengenoemd Timmerhuis te bekomen zijn.

*** Bij den Muzijkhandelaar **W. C. DE VLETTER** komt van de Pers:
SONATE,
über den Choral:
„Befiehl du deine Wege,"
für die Orgel componirt von
J. A. VAN EYKEN.
Opus 13. ***Prijs f* 1. 50.**

Ingezonden Stukken.

Mendelssohn's Elias.

De aanstaande groote uitvoering van dit prachtvolle werk des grooten meesters, de waardige oudtestamentische tegenhanger van zijn voortreffelijken *Paulus*, belooft eenen dier zeldzame feestavonden, vol rein en verheven kunstgenot, waar al wat in onze Stad op ware kunstliefde en goeden smaak mag bogen, zoo als menig kunstvereerder van elders, zich zal doen vinden, om het grootsche werk op eene zoo waardige wijze te hooren vertolken, als waarvoor alle antecedenten ten voldoenden waarborg strekken. Wanneer *Verhulst* aan het hoofd staat van een bekwaam en onder zijne leiding wèl voorbereid Koor- en Orchestpersoneel, en wanneer zoo hoogverdienstelijke Solisten zich daar neven scharen, dan weet men genoeg wat men van zulk een hooggetijde der kunst te verwachten heeft. Mendelssohn's wereldberoemd kunstwerk heeft daarenboven, door de luisterrijke opvoering vooral tijdens het jongste te Haarlem gehouden Algemeen Muziekfeest der Maatschappij: *tot bevordering der toonkunst*, de schoonste herinneringen nagelaten. en zoowel bij hen die het geluk hadden het daar of elders te hooren, als bij wie door den roep die er van uitging zijn ontvonkt, bestaat een levendig verlangen naar eene hernieuwde opvoering, met zoo waardige middelen als het genie van den grooten toondichter in helderschitterend licht kunnen stellen. Om daartoe iets bij te dragen, en om het genot van hen vooral die met de *Elias* nog minder bekend mogten zijn, te verhoogen, achten wij eene zoo beknopt mogelijke beschouwing van den (vooral muziekalen) inhoud van het Oratorium niet geheel overbodig.

Op de wijze zoo als *Händel*, onderanderen in zijn *Israël in Egypten*, meermalen zijn Oratoriën met een Recitatief begint, vangt de *Elias* met een bas-solo van weinige maten van den hoofdpersoon als inleiding aan. Vier krachtige, breede en plegtige accoorden gaan vooraf aan des profeten godspraak, waarin hij de harde voorspelling doet hooren die regen en daauw ontzegt voor de eerstvolgende jaren, tot dat het den Heer zal behagen dit zijn strafgerigt in te trekken. De daarop volgende *Ouverture* schildert, in de vervulling dier profetie, den onvruchtbaren kommervollen tijd en daardoor veroorzaakten wanhopigen toestand van het volk af. Op eene figuur gebouwd, waarmede de bassen aanvangen die steeds breeder wordt uitgesponnen en in kracht van bewerking en instrumentatie stijgt, verbindt zich het slot der Ouverture onmiddellijk met het eerste koor, dat in volle kracht den jammerkreet doet hooren.

Hilf Herr! willst du uns denn gar vertilgen? Beurtelings en eindelijk gezamenlijk met de hoogste kracht der wanhoop, storten nu mannen en vrouwen hunne klagten uit. Dit stuk met het koorrecitatief aan zijn slot behoort reeds onder de meest schoone van het werk. Het volgend Duet voor twee sopranen met koor is, wat den tekstinhoud betreft, eene voortzetting van het vorige nommer, maar op eene biddende wijze en met zachtere aandoeningen doen zich de twee vrouwenstemmen, waar tusschen het koor, met haar gebed instemmende, zich mengt, de klagten hooren. De tot bekeering vermanende stem van Obadja (tenor) verkondigt in een kort Recitatif en uitdrukkingvol aria de goedertierenheid des Heeren, voor hen weggelegd die aan die vermaning gehoor geven. Maar weder verheffen zich de hartstogtelijke kreten van smart en vertwijfeling in het volgend koor des Volks: *Aber der Herr sieht es nicht, er spottet unser! Der Fluch ist über uns gekommen; er wird uns verfolgen bis er uns tödtet*, terwijl verder met ontzettende kracht en waarheid in toonen de strenge wetsbedreiging is uitgedrukt: *Denn ich der Herr dein Gott, ich bin ein eifriger Gott, der da heimsucht der Väter Missethat an den Kindern bis in 's dritte und vierte Glied die mich hassen*, tot dat bij de daaraan verbondene troostwoorden: *Und thue Barmherzigkeit an vielen Tausenden, die mich liebhaben und meine Gebote halten*, bij de intrede van het C majeur, als of de donkere wolken van bedreiging en straf worden weggevaagd, de weldoende balsem in de gebrokene en vertwijfelde harten afdaalt. Die woorden zijn zoo diep gevoeld wêergegeven, hunne hooge beteekenis spreekt door de heerlijke toonentaal zoo krachtig tot het voor zulke indrukken vatbaar gemoed, dat ze in staat zijn den hoorder tranen van rein godsdienstig gevoel te ontlokken. Een Engel (alt-solo) brengt *Elias* nu het bevel zich aan de beek Crith te verbergen, uit wier wateren hij zich laven en waar de Heer hem door de raven voedsel zal toebeschikken. Engelenstemmen, in wonderbaar schoone mengeling (dubbel quartet), verzekeren den Profeet, hoe zij door den Heer op al zijne wegen over hem tot hoeder bevolen zijn, opdat zij hem op de handen dragen en zijn voet zich aan geen' steen stoote. Maar nu ook de beek opgedroogd zijnde, zendt hem de Engel tot de Weduwe in Zarpath, waar hij door het nimmer verminderend meel en de olie op eene wonderbare wijze zal gespijzigd worden.

Eene der voortreffelijkste gedeelten van het Werk, de scène tusschen den Profeet en de Weduwe (sopraan- en bas-solo) volgt. Heerlijk is de schildering harer wanhopige smart, waarbij zij haren gestorven zoon beweent en hulp en troost van den Godsman inroept, in tegenstelling met de geloofs- en vertrouwenvolle beden van dezen tot den Heer, die ten slotte, voor het herleven des Jongelings, de schoonste verhooring vinden en de smart der Weduwe in de hoogste vervoering van vreugde en dankbaarheid doen overgaan. Met de schoonste dramatische kleur is dit alles in de solo- zoowel als orcheststemmen uitgedrukt. De erkentelijke uitboezeming aan het slot: *Wohl dem der den Herrn fürchtet!* wordt nu door het koor opgevangen. Het verder daarin volgende stijgende motif op de woorden: *Den Frommen geht das Licht auf in der Finsterniss* heeft eene heerlijke uitwerking.

De vier plegtige accoorden van den aanvang des werks doen zich daarna hooren. *Elias* treedt weder op en verkondigt zijn voornemen om zich den koning op nieuw te vertoonen en dat de Heer in het derde jaar weder regen zal geven op aarde. De vraag van *Achab: Bist du's, Elias, bist du's der Israël verwirrt?* waarin het volk, naar gewoonte hunnen Koning volgende, instemt, lokt het stoute en waardige antwoord van den profeet uit: *Ich verwirre Israël nicht, sondern du, König!* en zijne opeisching, om gansch Israël en al de Baalspriesteren en valsche profeten op den berg Carmel te verzamelen. Zijne woorden; *da wollen wir sehn, ob Gott der Herr ist*, door het volk toestemmend herhaald zijnde, roept hij nu de afgodspriesteren op, dat zij nu een varre kiezen, dien zonder vuur op het altaar leggen en den naam hunner gewaande goden aanroepen, dewijl Gods profeet daarna des Heeren naam zal aanroepen; *und welcher Gott nun mit Feuer antworten wird, der sei Gott!* Weder herhaalt het volk, ten blijk van toestemming die woorden. Dit alles is de inleiding tot de scène die misschien de voortreffelijkste van het geheele oratorium mag heeten. Op het voortdurend aandrijven des Profeets: *Rufet lauter*, doen de dienaars der valsche goden herhaaldelijk, op steeds hoogeren toon en met steeds verdubbelde kracht, hunne vruchtelooze beden hooren. *Baal erhöre uns!* enz. Zelfs tot ligchaamspijniging en wigchelarij nemen ze, op *Elias* aanraden en op zijne met bitteren spot en met ironischen ernst doormengde toespraken, hunne toevlugt, en geraken eindelijk in eene wilde vervoering en wanhopende vertwijfeling, die zich in luide en woeste kreten: *gieb uns Antwort, Baal!* lucht geeft. Maar alles vruchteloos; daar is geene stemme, geen opmerken. Voortreffelijk en met de meeste waarheid is die situatie wêergegeven, vooral ook door de telkenmale volgende 2 maten pauze, nadat koor en orchest, bij den uitroep: *gieb uns Antwort!* zich met de hoogste kracht hebben doen hooren. Treffend is ook in die scène de tegenstelling van het heidensche element dat zich in het koor ontwikkelt, tegenover de waardige taal van den Profeet. Zijne nu volgende woorden: *kommt her alles Volk, kommt her zu mir!* met den plotselingen overgang van D in Es dur, door breede accoorden van het orchest ondersteund, is meesterlijk gedacht en vormt de schoonste inleiding tot het heerlijke Aria: *Herr Gott Abrahams, enz.* Als stemmen uit den hoogen treedt daarop het solo-quartet in met de woorden: *Wirf dein Anliegen auf den Herrn.* Nog eenmaal verheft zich het gebed des profeten en de afdaling des vuurs en vertering des offers wordt dan door het koor en de eigenaardige orchestbegeleiding afgeschilderd. Al het volk valt neder en roept in eerbiedige bewondering uit: *der Herr ist Gott, enz.* De roepstem van *Elias*, die hen aanmaant om al de afgodendienaars ter slagting te leiden, vindt gehoor en in het volgend Aria verkondigt de Profeet den schrik des Heeren in de woorden: *Ist nicht des Herrn Wort wie ein Feuer, und wie ein Hammer der Felsen zerschlägt, enz.* Een uiterst schoon alt-solo beklaagt op deelnemenden toon het treurig lot van hen die moedwillig van den Heer afwijken. Eene nieuwe overschoone scène volgt. *Obadja's* stem vraagt redding uit den nood voor Gods volk, en met de bede van *Elias* om regen stemt het volk in. De Profeet gebiedt den knaap naar de zee uit te zien, of de Heer zijn gebed verhooren mogt. Driemaal gaat en keert de knaap (sopraan-solo) met de ontmoedigende boodschap: *Ich sehe nichts, der Himmel ist ehern über meinem Haupte, enz.* Even zoo vele malen herhaalt *Elias* zijn gebed en bij zijne vraag: *Rauscht es nicht, als wollte es regnen?* teekent de orchest-begeleiding reeds de naderende maar nog weder uitblijvende redding, tot de knaap eindelijk het heugelijk berigt brengt: *Es gehet eine kleine Wolke auf aus dem Meere, wie eines Mannes Hand. Der Himmel werd schwarz von Wolken und Wind; es rauschet stärker und stärker.* De schildering in het orchest van wat die woorden aankondigen is voortreffelijk, zoo als de plotseling invallende danktoon des Volks: *Danket dem Herrn, denn er ist freundlich.* Een overheerlijk koor, dat uit volle harten de dankbaarheid voor den overvloedigen en weldadigen regen als van de geheele volksmenigte doet opstijgen, strekt tot een voortreffelijk slot van het eerste deel des Oratoriums. Alle vocale en instrumentale krachten worden daarin op het schoonst aangewend en vooral is de klimming bij de woorden *die Wasserwogen sind gross und brausen gewaltig* en het daarop volgend: *doch der Herr ist noch grösser in der Höhe*, van de treffendste werking.

(*Vervolg in het volgend nommer.*)

Te *Rotterdam*, bij
ARRENBERG & VAN REYN.